

Ізольованим, герметичним виявився не лише Донецьк, а й сам конгрес. Деякі секції, як-от „Народна культура за соціалізму й опісля” або „Капіталізм у Донбасі” вже у програмі було оголошено всуціль англомовними. З якого це дива? Справді, мова Шекспіра – міжнародна, глобальна, але тут вона – бар’єр для порозуміння, справжній Вавилон. Без перекладачів, про яких ніхто так і не згадав, англізація форуму виглядає так само цілком недоречною, як і сверблячка російщення Тарасового краю, котра наїжачує проти себе багатьох. Недарма ж у резолюції конгресу мовна проблема домінує якраз у цьому розрізі і пропозиції для її розв’язання виписано найбільш обсяжно, виразно й конкретно.

Зокрема, 6-й Конгрес наголосив, що „уряд не виконує статті 10 Конституції України” і запропонував створити Комітет з мовної політики при Кабміні для „випрацювання програми та механізмів упровадження державної мови в усі сфери життя”. Також – оновити склад Правописної комісії на засадах фаховості, увести постійний контроль над виконанням мовного законодавства в ЗМІ, українізувати комп’ютери в державних установах і навчальних закладах, створити служби української мови при всіх державних управах і спеціалізовану мережу поширення українського друкованого слова тощо. Слід сподіватися, що 7-й Конгрес підсумує, як виконано ухвали попередніх шістьох. І насамперед – наскільки ефективними були звернення вченого світу до установ держави.

*Галина СІМЧЕНКО,
редактор журналу „Схід”*

*Володимир БІЛЕЦЬКИЙ,
голова Донецького обласного відділення Товариства
“Україна-Світ”, професор Донецького національного
технічного університету, доктор технічних наук*

ПРЕЗЕНТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГИ У МОСКВІ

12 жовтня 2007 р. у "Бібліотеці української літератури в Москві" відбулася презентація видань дослідно-видавничої

фундації "Український культурологічний центр" (м. Донецьк) та Донецького відділення Наукового товариства ім. Шевченка. Разом ці дві організації, які головним чином позиціонують свою роботу в науковій сфері, мають у своєму доробку близько 200 друкованих одиниць – монографій, енциклопедій, навчальної літератури, журналів, збірників наукових праць тощо.

"Бібліотека української літератури в Москві" веде свою історію від 20-х років минулого сторіччя, коли існувала "Центральна українська бібліотека при робітничому клубі в Москві". Вона має складну і назагал повчальну історію. У 1937 (1938?) році у зв'язку з реконструкцією вулиці Горького (колишньої та вже нинішньої Тверської), будинок, в якому розташовувалися клуб та бібліотека, було знесено. Книжковий фонд було передано до "бібліотеки № 85 Радянського району Москви з українським відділом", яка з 1938 року розташовується в будинку по Великій Грузинській вулиці, 37. Надалі вона неодноразово змінювала номер, переїздила з одного приміщення в інше, "розпорошувалася" по інших книгозбірнях. Так, у 1943 році частину книг на прохання Народного комісаріату освіти УРСР було передано Українському державному університету, який на той час працював у евакуації в місті Кизил-Орда в Казахстані. У грудні 1949 року 6408 книг, що залишалися в фонді бібліотеки № 68, було передано до Наукової бібліотеки Львівського державного університету імені І. Франка. І з цього часу на довгих 40 років українська бібліотека в Москві припиняє своє існування.

І ось під час нової "весни народів", на хвилі національного відродження на теренах колишнього СРСР, в останні роки його існування – у жовтні 1988 року в затишній московській кав'ярні "У Никитских ворот" на одній із перших зустрічей "Українського молодіжного клубу" виникла ідея створити нову українську бібліотеку в м. Москві. Займалася цим спершу група ентузіастів, яка звернулася через українські газети та журнали ("Друг читача", "Літературна Україна", "Дніпро" та інші) до видавництва, бібліотек України, до книголюбів та всіх українців із проханням надіслати українські книги для майбутньої бібліотеки. Одночасно вона, за підтримки голови Товариства української культури "Славутич", льотчика-космонавта СРСР

Павла Поповича, попросила Головне управління культури Мосміськвиконкому відкрити в Москві українську бібліотеку. Начальник Калінінського районного відділу культури Москви К.М.Слесарева, запросила українців саме до центральної бібліотеки району, що мала гарне приміщення, і була досить зручно розташована. Директорка цієї бібліотеки Т.Б.Рудінова згодилася прийняти українців та українські книги "під своє крило". Довгі роки українська бібліотека, урочисте відкриття якої відбулося 17 грудня 1989 року, зростала, розвивалася саме в цих вимірах.

Нині фонд бібліотеки містить понад 25 000 одиниць. Кількість читачів перевищує 2 000 чоловік. Велику кількість книг та періодики отримали не тільки з України, а й від українців діаспори – з Австралії, Аргентини, Білорусі, Бразилії, Ватикану, Великої Британії, Естонії, Італії, Канади, Латвії, Литви, Німеччини, Польщі, Румунії, Словаччини, США, Франції, Хорватії, Чехії, колишньої Югославії. Значну допомогу в комплектуванні фонду у 1989–1991 роках надали й бібліотеки Російської Федерації. Зокрема, понад 400 книг передав відділ літератур мовами народів СРСР Центральної міської бібліотеки Москви імені М.О.Некрасова. Значну частину видань було отримано з обмінних фондів Російської державної бібліотеки, Державної історичної бібліотеки та бібліотеки Центрального будинку літераторів. Сотні книг та літературно-художніх часописів було передано радою з питань української літератури Спілки письменників СРСР. Комплектування фондів Бібліотеки здійснювалось, переважно, шляхом придбання літератури (коштом міського бюджету Москви), а також безоплатної передачі літератури бібліотеками та видавництвами України, дарунків громадських організацій та приватних осіб. Міжнародний фонд "Відродження" у 1997 та 1999 роках передав Бібліотеці велику кількість українських музичних компакт-дисків, а також книжкових видань, що вийшли за його підтримки.

Із 1994 року Бібліотека є постійним учасником найбільшої в Україні книжкової виставки-ярмарку – Форуму видавців у Львові. Протягом багатьох років постійну допомогу Бібліотеці надають Публічна бібліотека імені Лесі Українки м. Києва,

Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України, Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, Національна парламентська бібліотека України, Державна бібліотека України для дітей, Державна бібліотека України для юнацтва, бібліотека Української Правничої Фундації, об'єднання „Укркнига”. Систематично надсилають свої нові книги в дарунок Бібліотеці видавництва “Каменярь”, “Либідь”, “Мистецтво”, “Східний видавничий дім”.

Українська бібліотека в м. Москві є активним осередком громадського життя. Тут проводяться зустрічі із гостями з України – політиками, письменниками, журналістами, українськими дипломатами, представниками західної української діаспори. Проводяться літературні вечори. Із 1991 по 1995 рік у Бібліотеці щочетверга збирались члени Українського молодіжного клубу, а оскільки відвідування клубу було вільним, то разом із молоддю приходили й люди соліднішого віку. Вільне спілкування за чашкою чаю або кави було неодмінною частиною кожного “клубівського четверга”. У 1996-2002 роках щонеділі у Бібліотеці проводились заняття окремих груп недільної школи Українського національно-освітнього центру. Діти вивчали українську мову, літературу, історію, а також англійську мову, вчилися працювати на комп'ютерах. Найцікавішими заходами стали вечори до 100-річчя В. Поліщука, 100-річчя Є. Плужника, 190-річчя О. Бодяньського, літературно-музичний вечір, присвячений 200-річчю “Енеїди” І. П. Котляревського, зустрічі з письменником Ю. Андруховичем, завідувачем відділу рукописів Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України С. Гальченком, директором Дніпропетровського історичного музею імені Д. І. Яворницького Н. Капустіною, головним редактором газети “Літературна Україна” В. Плющем, Дні видавництва України. Із 1995 року при проведенні заходів систематично використовуються відеопрограми з фонду Бібліотеки. Регулярно проводяться книжково-ілюстративні виставки, тематичні експозиції, присвячені пам'ятним датам української історії, українським письменникам та діячам культури.

У 1997, 1999 та 2002 роках на матеріалах фонду Бібліотеки було організовано виставки “Україна книжкова” у найбільшій

бібліотеці країни – Російській державній; у 1999 році – “Україна–2000: від чумацького воза до Чумацького шляху” – у Зоряному містечку. Виставки газет українських організацій Росії двічі експонувались у Києві: в 1997 році в Публічній бібліотеці імені Лесі Українки, у 1999 – в Міністерстві інформації України. Деякі виставки в Посольстві України було організовано спільно з іншими бібліотеками Москви: “Історія Козаччини” – з Державною історичною бібліотекою Російської Федерації; “Голодомор–33” – з Російською державною бібліотекою.

Бібліотека здійснює і видавничу діяльність. Насамперед, це вже відома серія “Палати Мазепи”, яка, незважаючи на фінансові та інші труднощі, продовжуватиметься. У 1992–93 роках працівники Бібліотеки брали активну участь у підготовці та випуску Інформаційного бюлетеня Об’єднання українців Москви. Із 1997 року щомісяця виходить бюлетень нових надходжень до Бібліотеки, який надсилається до бібліотек та інших зацікавлених організацій. У 2000 році до 100-річчя від дня народження видатної української художниці Катерини Білокур спільно з Інститутом слов’янознавства Російської академії наук та Культурним центром України видано брошуру про її життя і творчість “Краса України”.

Із 1994 року широко використовуються можливості електронної пошти та Інтернету в цілому. У 1994–97 роках споживачам періодично розсилався електронний “Інформаційний бюлетень”, який інформував про заходи, що проводилися не тільки Бібліотекою, а й українськими громадськими організаціями, установами культури. З грудня 1996 року на Web-сторінці Бібліотеки публікуються актуальні тематичні списки видань та аудіовізуальних матеріалів, нових надходжень, створені на основі відповідних баз даних, новини та оголошення, інша інформація.

Звичайно, сучасна історія української бібліотеки в м. Москві, як і попередня (з 1920-х років) не встелена трояндами. Як і будь-яка по-справжньому вагома справа вона досить важко торує собі шлях у майбутнє. Українська світова громадськість знайома з серією публікацій стосовно приміщення бібліотеки, зараз “каменем спотикання” стало кадрове питання – особливо дотично до тих людей, які тривалий час віддавали і віддають

свої сили і енергію для створення і поповнення книжкового фонду, розвитку бібліотеки. Зрозуміло, що це питання в першу чергу української громади самої Москви, але у ширшому вимірі – і всього українства, оскільки бібліотека стала його вагомим фактором у східній діаспорі.

Місія Українського культурологічного центру Донецька та Донецького відділення НТШ, які представляли у Москві голова цих організацій проф. Володимир Білецький та редактор аналітично-інформаційного журналу "Схід" Галина Сімченко, полягала у ознайомленні читацької громади з виданнями УКЦентру та НТШ-Донецьк, зокрема презентації фахового журналу "Схід". В дар бібліотеці передано понад 150 книг та журналів. Від першої масової громадської організації Донеччини – Донецького обласного товариства української мови ім. Т.Г. Шевченка за плідну працю на ниві української культури були нагороджені "Золотою Грамотою" чільні працівники бібліотеки, зокрема її багатолітній активіст Ю.Г. Кононенко, В.Г. Крикуненко, В.В. Слюсарчук та інші.

Загалом ми стали свідками продовження непростого процесу становлення і розвитку "Бібліотеки української літератури в Москві", пошуку свого шляху, свого місця в сучасній реальності, яка включає і політичні, і глобалізаційні, і технічні аспекти. Без сумніву, "Бібліотека української літератури в Москві" – важливий культурний посол України в Росії. Але водночас, юридично – це російська державна установа міста Москви. Знайти правильні кадрові, ресурсні, організаційні рішення в плані розвитку і бібліотечного фонду, і уваги читача до бібліотеки, стати "над" частими політичними колізіями – ось в чому мудрість російської і української сторони процесу. Адже уряди і президенти приходять і йдуть, а культура залишається як непересічна і об'єктивна цінність поколінь.